

DE EEREPROMOTIE VAN Dr. J. A. W. VAN LOON

Het is ongetwijfeld met onverdeelde instemming dat de tandheelkundige wereld kennis heeft genomen van het feit dat de Utrechtsche Academische Senaat, op voorstel van de Geneeskundige Faculteit besloten heeft den heer J. A. W. van Loon te benoemen tot doctor honoris causa in de geneeskunde, op grond van zijn vele verdiensten als wetenschappelijk werker en tevens om de eere-promotie te doen plaats hebben op den dag van de herdenking van het 50-jarig bestaan van het Universitair Tandheelkundig Onderwijs, waardoor niet alleen van Loon persoonlijk, maar ook het Onderwijs als zoodanig gehuldigd werd.

Was aan deze hartelijke instemming door docenten en studenten reeds te voren uiting gegeven, de promotiedag heeft „den jongen doctor” het bewijs kunnen leveren, dat ook de tandartsen in ruimen mate in zijn vreugde hebben gedeeld.

De overmatig gevulde aula heeft om half twee de volgende rede aangehoord van den promotor Prof. Dr. A. J. P. van den Broek:

„Het is mij vergund, jonge doctor, vanaf deze plaats met enkele woorden de verdiensten te schetsen, die de Senaat deden besluiten U het eere-doctoraat in de geneeskunde toe te kennen.

Ik begin met de aandacht op Uw morphologisch werk te vestigen. Tand en tanden zijn voor U niet uitsluitend organen die getrokken, gevuld of gereguleerd moeten worden; het zijn organen evenals elk ander waard naar hunne morphologie en morphogenie bestudeerd te worden. Onder den invloed van de

Dr J. A. W. v. Loon.

onderzoekingen van Bolk en anderen over gebitsproblemen, hebt ge het materiaal dat geleidelijk in het tandheelkundig instituut te uwer beschikking kwam wetenschappelijk bewerkt. In 1915 verscheen een eerste studie over de morphogenie van de molaren in het menschelijk gebit. In deze studie reeds was het duidelijk dat ge tot geheel eigen inzichten zijt gekomen in het vraagstuk naar de oorzaak der zoo samengestelde vormverhoudingen van de kiezen in het menschelijk gebit. Dit bleek te meer toen in 1916 eene lijvige verhandeling verscheen over de „*variatiës der molaren van het menschelijk gebit.*” Dit werk bevat veel meer dan de titel zegt; de tandtheorieën worden er uitvoerig in beschouwd en Uwe opvattingen met een rijk materiaal toegelicht. De toekomst zal moeten uitwijzen of Uwe of anderer opvatting de voorkeur verdient.

Dat dit onderwerp Uwe gedachten langen tijd beheerschte, bewijst de studie uit 1917, waarin ge U bezig gehouden hebt met eene kritische beschouwing der theoriën van Bolk, Adloff, Ahrens en Sicher over de tandontwikkeling.

Met een enkel woord slechts memoreer ik kortere verhandelingen over anomalieën in de ontwikkeling der tanden, om even de aandacht te vestigen op de gelukkige omstandigheid dat ge ook arts zijt en hierdoor in de gelegenheid chirurgisch werkzaam te zijn. Bij gevallen van samengestelde fracturen van onder- en bovenkaak hebt ge belangrijk kunnen bijdragen tot herstel van zwaar gewonden, hebt ge ook Uw werk in dezen in geschrifte vastgelegd.

Het is zeker een climax, wanneer ik van Uw morphologisch en chirurgisch werk overga tot uw arbeid als orthodontist.

Uw publicatie over de „*bepaling van normale en abnormale verhoudingen van het gebit tot het aangezicht*” ook in het Fransch en Duitsch vertaald, wordt terecht tot een der grondslagen van de orthodontie gerekend.

Elke wetenschappelijke beoefening der orthodontie moet, zoo is mij van meer dan één tandheelkundige zijde verzekerd, uitgaan van het werk van Van Loon. Door dit werk behoort ge tot de eersten der wetenschappelijke tandartsen.

Orthodontie, die beoogt de normale verhoudingen van het gebit bij het groeiende, zich nog ontwikkelende, kind te behouden of weer te herstellen, om daardoor, ook voor de toekomst, bij te dragen tot de gezondheid. Want „voorkomen is beter dan genezen” geldt in de tandheelkunde zeker niet minder dan in de geneeskunde.

Ik mag nog op een andere belangrijke verdienste wijzen. Wetenschappelijk onderzoek is slechts mogelijk, indien het daarvoor noodige materiaal aanwezig is. Toen het tandheelkundig onderwijs in 1913 opnieuw in de wet werd geregeld, was er behalve de persoonlijke verzameling van den heer Grevers, die deze steeds aan het onderwijs dienstbaar maakte, niets aanwezig wat op eene wetenschappelijke verzameling geleek.

Ge hebt dit gemis ingezien en in de 14 jaren die sedert verstreken zijn een verzameling van objecten gesticht, die zich kan meten met de allerbesten in het buitenland.

Grondslag dezer verzameling is alles wat ge hebt noodig gehad voor eigen wetenschappelijk werk; ze is eene afspiegeling van de wording en den wetenschappelijken groei der orthodontie. Daarnaast is zij voor toekomstige wetenschappelijke werkers een bron, waaruit zij ruimschoots zullen kunnen putten.

De tandheelkunde als wetenschap maakt nog voortdurend eene evolutie door; het Akademische statuut voorziet reeds in een hooger trap van ontwikkeling dan thans is bereikt. Evolutie in Uw uitnemend werk en uw wetenschappelijk georiënteerd onderwijs in de orthodontie is nauwelijks denkbaar.

Vijftig jaar bestaat thans het universitair tandheelkundig onderwijs. Dit beteekent tevens 50 jaar onderwijs aan de Utrechtsche Universiteit, de eenige plaats waar dit volledig werd en wordt gegeven. De tandheelkunde is onderdeel der geneeskunde, tandheelkundig onderwijs deel van het geneeskundig onderwijs!

Het is in verband daarmee dat dit moment door de Facul-

Prof. Dr. A. J. P. van den Broek.

teit van Geneeskunde is gekozen om aan den Senaat voor te stellen een der meest vooraanstaanden onder de wetenschappelijke werkers, een der besten onder de tandheelkundige leerkrachten met het doctoraat in de geneeskunde te eeren.

Het zij mij vergund, na de woorden die ik als promotor had uit te spreken nog enkele als vriend te mogen zeggen.

Schier 30 jaar kennen wij elkaar en banden van vriendschap vereenigen ons. Ik acht mij gelukkig nu eens te mogen zeggen hoe ik je in dien tijd heb leeren kennen als een rustig en stoer werker als iemand voor wien moeilijkheden steeds geweest zijn dingen die overwonnen moesten worden: hoe veel meer waarvan ik nu niet kan spreken, verricht is, en hoe steeds je bescheidenheid je er toe drong, niet op den voorgrond te treden. Daarom te meer is het mij een vreugde dat ik thans de bijzondere verdiensten eens naar voren mocht brengen en dat ik je, met je vrouw, hartelijk mag gelukwenschen met deze zoo welverdiende onderscheiding.

Onmiddellijk nadat prof. v. d. Broek zijn rede onder daverend handgeklap had beëindigd, stond dr. van Loon op, om te bedanken. Hij sprak daartoe de volgende rede uit:

*Rector Magnificus, Mijne Heeren Professoren,
Leden van den Senaat.*

Nu mijne promotie tot doctor honoris causa in de Geneeskunde heeft plaats gevonden, zij het mij vergund uiting te geven aan mijne gevoelens van erkentelijkheid.

Dat de Senaat mij deze onderscheiding heeft waardig gekeurd, stel ik op hoogen prijs, daar hiermede de waardeering voor mijn arbeid aan deze Universiteit in een voor mij zoo eervollen vorm tot uiting komt.

Waar de Senaat in dezen Herdenkingsdag van het Tandheelkundig Onderwijs een gepaste gelegenheid zag om mijne promotie tot eere-doctor te doen plaats vinden, meen ik hierin een erkenning te mogen zien van de belangrijke plaats, die de stomatologie, in ruimen zin genomen, steeds meer in de rij der geneeskundige vakken inneemt.

Wilt naast mijnen diep gevoelden dank hiervoor de verzekering aanvaarden, dat het mij zal aanmoedigen, de belangen van wetenschap en Universiteit ook verder te blijven behartigen.

*Heeren Professoren, Leden der Faculteit
van Geneeskunde,*

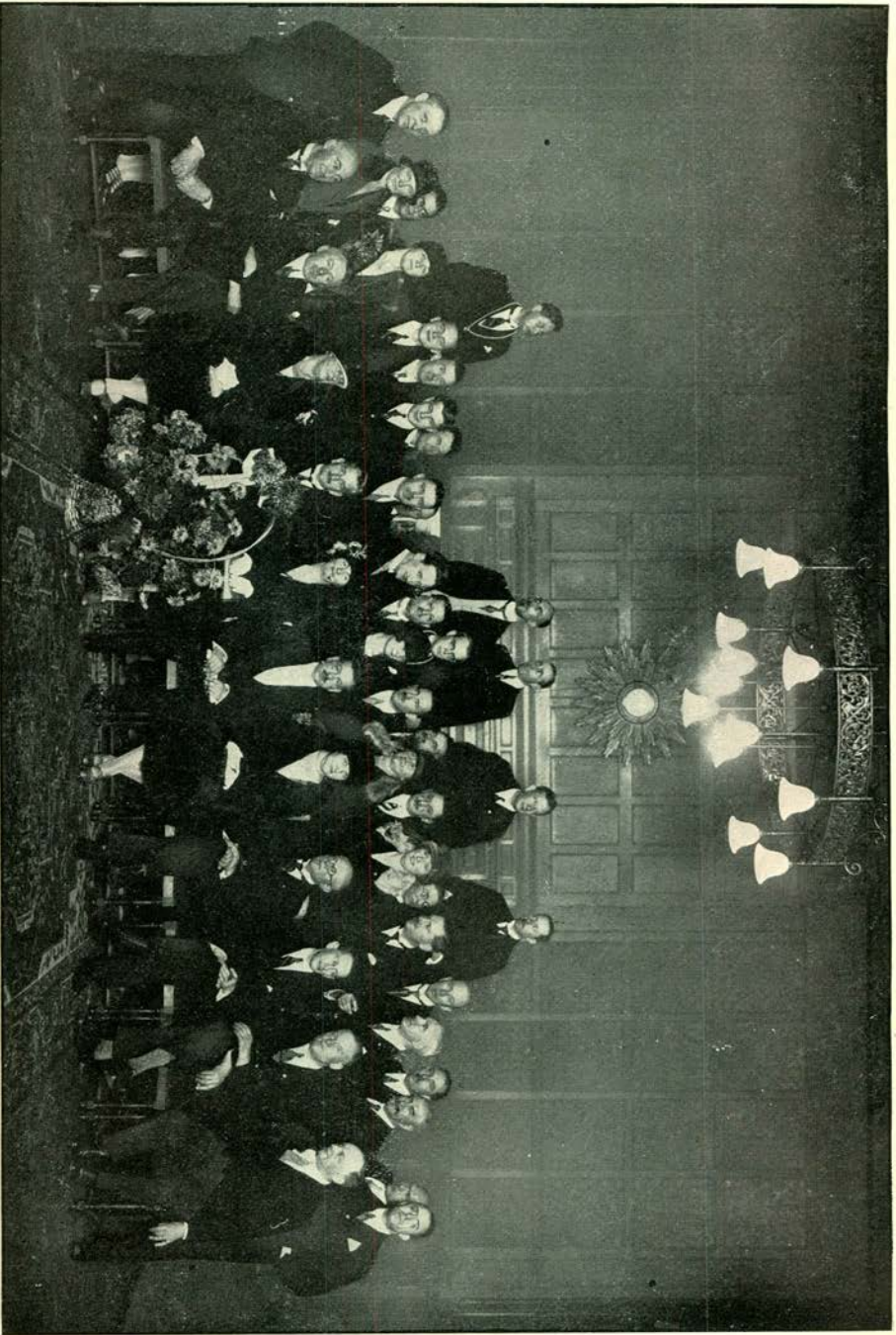
Het is op voordracht van Uwe Faculteit, dat de Senaat besloot mij deze hooge onderscheiding toe te kennen. Gedurende de 16 jaren, dat ik de orthodontie aan deze Universiteit doceer, ben ik met vele leden en oud-leden Uwer Faculteit in aanraking gekomen om de belangen der tandheelkunde te bevorderen, en heb daarbij van U allen steeds groote steun mogen ondervinden. Het kan U daarbij niet ontgaan zijn, dat de docent in de tandheelkunde een moeilijke taak te vervullen heeft en dat in het bijzonder voor den medicus-docent de zware taak is weggelegd, den aanstaanden tandartsen de onmisbare aanvulling aan medisch inzicht bij te brengen.

Het tweeslachtig karakter der stomatologie, mengeling van handwerk en wetenschap, zooals wij die in geen ander deel der geneeskunde kennen, is oorzaak van vele moeilijkheden. Weliswaar moet aan de techniek een groote plaats ingeruimd worden, doch geen normale ontwikkeling kan plaats vinden, indien de wetenschappelijke zijde verwaarloosd wordt.

Ook de problemen der tandheelkunde zijn de groote problemen der algemeen medische wetenschap. Ook zij moet gebaseerd zijn op de zusterwetenschappen en voorbereidende vakken als physica, chemie en biologie.

Van de tandheelkunde bemerkt men nog te zeer, dat zij is afgedwaald van de basis, zich tijdens de ontwikkeling te veel geïsoleerd heeft en niet altijd voldoende contact met de algemeene medische wetenschap heeft weten te zoeken en te vinden. Op haar rust de plicht, zich zoo te ontwikkelen, dat zij mettertijd als gelijkwaardige in de rij der zusterwetenschappen, de plaats kan innemen, die haar toekomt.

Waar het onderwijs in de orthodontie zich zoo uitermate

De Heer en Mevrouw van Loon temidden van een groep collega's tijdens de receptie in de Senaatskamer.

goed leent voor wetenschappelijke beschouwingen, heb ik het mij dan ook steeds tot taak gesteld op de algemeen medische basis mijn onderwijs op te bouwen, teneinde zooveel mogelijk het medisch inzicht van den student te verbreed en te verdiepen, waar de opzet van het geheel tekort schiet.

Het is immers de taak van den medischen docent in de stomatologie bij zijne studenten het bewustzijn wakker te roepen, dat de techniek in hun vak niet alleen de hoofdzaak is; eerst dan kunnen hier leerlingen gekweekt worden, die later deze wetenschap vooruit kunnen brengen.

Dat Uwe Faculteit mij voor deze hooge onderscheiding wilde voordragen, is voor mij het bewijs, dat zij niet alleen mijn wetenschappelijk werk waardeert, maar ook mijn streven om de tandheekunde op een hooger plan te brengen. Ik betuig U hiervoor mijn welgemeenden dank; het zal mij een aansporing zijn, op den ingeslagen weg voort te gaan.

Hooggeachte Promotor.

Dat juist gij het zijn moest, die mij tot doctor honoris causa gepromoveerd hebt, is mij wel buitengewoon aangenaam geweest. Gij zijt het lid der Faculteit, dat mij reeds van den studententijd af kent, beide leerlingen van dezelfde alma mater, beide leerlingen uit de school van Bolk.

Gij weet, dat ik mij altijd bijzonder aangetrokken gevoelde tot de anatomie. Nimmer heeft de liefde voor deze tak van wetenschap, die Bolk in ons, zijn leerlingen, zoo meesterlijk wist te kweken, mij verlaten. Toen ik dan ook bij de bestudeering der orthodontie begreep, dat deze wetenschap op een verkeerde basis gegrondvest was, heb ik het voorrecht gehad door invoering van anatomische en anthropologische begrippen de orthodontie in nieuwere, betere banen te mogen leiden. Vele medewerkers in het buitenland hebben mij met hunne onderzoekingen in dit streven gesteund.

Het is het hoofddoel van mijn wetenschappelijk orthodontisch werk geweest en ik waardeer het in hooge mate, dat deze

arbeid mede aanleiding heeft mogen zijn om mij deze onderscheiding toe te kennen.

Nu ik over mijn werk gesproken heb, wilt gij mij veroorloven een oogenblik stil te staan bij degenen, die tot mijn vorming tot stomatoloog hebben bijgedragen.

In de eerste plaats bij mijn voortreffelijken *leermeester Bolk*, wiens invloed op mij zeer groot geweest is. Dankbaar zal ik hem steeds blijven voor het vele, dat hij mij op mijn pad heeft medegegeven als student en later als zijn adsistent. Hij wist door zijn heldere betoogtrant en door zijn geniaal inzicht in problemen, de liefde voor de anatomie bij mij aan te wakkeren en hij heeft de grondslagen gelegd voor het werk, waaraan ik nu mede den eeretitel dank.

Dat Bolk hier tegenwoordig is, bewijst mij weer opnieuw, dat zijn belangstelling voor mij bleef leven. Zijne aanwezigheid op dit oogenblik wordt door mij dan ook op hoogen prijs gesteld.

Mijn eigenlijke vorming tot stomatoloog heb ik aan *Grevers* te danken. Reeds als student wekte hij mijn belangstelling voor de stomatologie, op zijn raad ging ik naar Amerika en na mijn orthodontische studiën in Berlijn en Praag beëindigd te hebben, legde hij voor het onderwijs beslag op mij en heb ik als adsistent, later als lector, met hem gestreden voor de belangen van het tandheelkundig onderwijs, dat hem zoo lief was.

Ik heb het voorrecht gehad, dezen leermeester te kunnen begrijpen, wiens groote kennis, scherpe klinische blik en ruim inzicht, niet uitsluitend in de tandheeskunde, doch in de stomatologie, mij tot groot nut is geweest. Hij was autodidact, maar hij verloor nooit het verband met de algemeene geneeskunde uit het oog. Voor mijn vorming tot stomatoloog blijf ik hem steeds zeer erkentelijk. Ik aarzel geen oogenblik om dezen leermeester van mij aan te wijzen als de man, aan wien het tandheelkundig onderwijs in Nederland het meest te danken heeft, al is dit niet door iedereen begrepen.

Mijn Duitsche leermeester *Körbitz* ben ik dank verschuldigd

voor mijn vorming tot orthodontist. Hij wees er mij steeds op, dat ook in de orthodontie het wetenschappelijk denken de hoofdrol moet spelen.

Hooggeachte Promotor.

Aan U mijn dank voor de waardeerende woorden, waarmee gij mijne verdiensten in het licht heb gesteld, voor de woorden van vriendschap, die gij er aan toegevoegd hebt en voor de groote steun die ik steeds van U bij mijn werk heb mogen ondervinden.

Ik wil U niet verhelen, dat de laatste jaren een gevoel van moedeloosheid over mij begon te komen. Dit bewijs van waardeering van mijn streven en van mijn arbeid, dat ik nu heb mogen ontvangen geeft mij weer nieuwen moed, mijn krachten te blijven geven om te komen tot het doel, dat ik mij gesteld heb, de stomatologie en daarmee de tandheelkunde te brengen op een hooger peil, het peil waarop zij behoort te staan.

Moge de stomatologie zich zoo ontwikkelen, dat de tijd niet ver meer is, dat zij de haar dan toekomstige plaats aan deze Universiteit in de rij der Zusterwetenschappen op waardige wijze zal kunnen innemen.

Ook op deze rede volgde een langdurig applaus, waarna de rector-magnificus, prof. Ovink, deze buitengewone zitting van den Academischen Senaat sloot.
